

Kommunal- og moderniseringsminister Nikolai
Astrup
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler
Kari Marte Sjøvik
+47 41 43 06 87

Vår dato
04.11.2020
Deres dato

Vår referanse
20/00703-3
Deres referanse

Innspill fra Norges Bondelag på handlingsplanen for å nå FNs Bærekraftsmål innen 2030 i Norge.

Vi viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt arbeid med en handlingsplan som skal munne ut i en stortingsmelding om Norges innsats for å nå FNs bærekraftsmål innen 2030. Norges Bondelag gir med dette innspill til arbeidet.

Norges Bondelag er den ledende organisasjonen for næringspolitikk og service i landbruket. I Norges Bondelag sitt Næringspolitiske program for perioden 2020-2024 er bærekraft et nøkkelbegrep. Med bærekraft mener Norges Bondelag at mat fra framtidens norske jordbruk skal produseres på en måte som ikke forringer ressursene, som ivaretar levedyktigheten til økosystemene vi alle lever av, og som bidrar til å redusere den globale oppvarmingen. Samtidig må produksjonen være økonomisk bærekraftig helt ut på det enkelte gårdsbruk, og gi grunnlag for at bonden får inntektsmuligheter på linje med andre grupper i samfunnet.

Norges Bondelag er positive til at regjeringen nå konkretiserer bærekraftsmålene og setter de inn i en norsk kontekst.

Få land i verden har et bedre utgangspunkt for bærekraftig produksjon av mat enn Norge, og det har vi et ansvar for å utnytte. **Ved å forvalte ressursene i hele Norge på en god og smart måte, bruke tilstrekkelige politiske virkemidler og sikre at forbrukerne foretrekker norske produkter, kan vi øke norskandelen i maten vi spiser og føret til dyra. Ingen er tjent med at norsk matproduksjon blir flagget ut til deler av verden som har dårligere forutsetninger for å produsere bærekraftig. Det er viktig at handlingsplanen ikke får et slikt utfall. Konsekvensene av handlingsplanen må ikke bidra til at vi belaster andre land ytterligere. Skal vi følge opp bærekraftsmål nr 2 har vi en plikt til selvforsyning.**

Det er flere bærekraftsmål landbruket leverer direkte på. Helt konkret kan vi nevne: Mål 2 om å utrydde sult, mål 3 om god helse, mål 6 om rent vann, mål 7 om ren energi for alle, mål 13 om å stoppe klimaendringene, mål 14 liv under vann og mål 15 om liv på land.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Det er også svært viktig å understreke at bærekraftsmålene dreier seg om både økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft.

Norges Bondelag vil understreke at det er viktig at prosessen rundt utformingen av nasjonale indikatorer er åpen og inkluderende. Norges Bondelag vil gjerne bidra inn i dette arbeidet for å få på plass nasjonale indikatorer for å nå bærekraftsmålene innen 2030. Indikatorene må være tilpasset norske forhold og hvordan vi best med våre forutsetninger kan nå bærekraftsmålene.

Konkrete eksempel på hvordan norsk landbruk er en del av løsningen og hvordan vi samarbeider for å gjøre norsk matproduksjon enda mer bærekraftig er:

- Norsk landbruk har som eneste næring i Norge inngått en klimaavtale med regjeringa. Vi har forplikt oss til å redusere utslippene og øke bindinga av karbon med 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2021- 2030. Dette skal skje uten at vi reduserer matproduksjonen, og samtidig som vi oppfyller Stortingets mål om at jordbruket skal bidra til matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og en bærekraftig produksjon. Det er et krevende arbeid vi er godt i gang med, og vårt mål er å bli et foregangsland for bærekraftig matproduksjon. Vi har vedtatt en konkret plan for hvordan vi skal nå målet, blant annet gjennom mer klimavennlig fôr, avl, bedre bruk av gjødsel og fossilfri maskinpark og oppvarming.
- Bransjeavtalen for å redusere matsvinn i hele verdikjeden. Mål om å redusere matsvinnet med 50 % innen 2030.
- Den norske landbruksmodellen hvor myndighetene og landbruket samarbeider om å definere og nå fastsatte mål innen landbrukspolitikken.
- Vår produksjon som er basert på en transparent verdikjede, god dyrehelse- og velferd, lav medisinbruk, god plantehelse og et desentralisert familielandbruk over hele landet er et godt utgangspunkt for en bærekraftig matproduksjon.
- Knytter vi dette konkret til bærekraftsmålene ser vi at norsk landbruk kan bidra på denne måten:
  - **Mål 2: Utrydde sult:** FN fastslår at det er behov for å øke verdens matproduksjon. Vi importerer allerede over halvparten av maten vi spiser. Norge må ta sitt ansvar for å produsere mat til sin egen befolkning og øke sin egen selvforsyningsgrad. Alle land må ha en rett og plikt til å produsere mat til sin egen befolkning. FN roper varsko om at verdens matjord er under sterkt press. Matjorda utgjør kun 3% av fastlandsarealet i Norge. Vi må derfor forhindre nedbygging av matjorda.
  - **Mål 3: God helse:** Frisk jord, friske planter og friske dyr gir friske mennesker. Trygg mat og friske dyr og planter med lite antibiotikabruk og lav bruk av plantevernmiddel er en bærebjelke for norsk landbruk. Norge er allerede i verdenstoppen, men det er ingen hvilepute. Det forutsetter kontinuerlig hardt arbeid.
  - **Mål 6: Rent vann;** Ved å ta vare på jordas biologiske sone og organisk materiale vil mindre jord og næringsstoffer renne ut i vann og vassdrag. Norsk landbruk har strenge krav til å redusere avrenning til hav og vassdrag, og det er iverksatt strenge tiltak for å stimulere til bedre agronomi for å redusere dette. Vi ser at dette blir viktigere med de klimaendringene vi opplever nå med store mengder nedbør på kortere tid som krever tiltak for å redusere erosjon av matjorda.
  - **Mål 7 Ren energi for alle.** Skal vi fase ut fossil energi er vi avhengig av å bruke mer av naturressursene våre for å produsere fornybar energi på en bærekraftig

måte. Bonden har både som grunneier og som forvalter av fotosyntesen en viktig rolle her. For eksempel utbygging av småkraft, utnyttelse av halm, produksjon av biomasse eller bruke husdyrgjødsel til bioenergi.

- **Mål 13 Stoppe klimaendringene:** Norsk landbruk har forplikta oss til å redusere utslippene og øke bindinga av karbon med 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2021-2030. Arbeidet er konkretisert gjennom en klimaplan.
- **Mål 14 Liv under vann:** Landbruket har en viktig rolle i å redusere avrenning til vann og har flere tiltak for å hindre erosjon av jord og næringsstoffer til vannmiljø. Dette hindrer eutrofiering av vannmiljø som er viktig for livet i vann
- **Mål 15 Liv på land.** Landbruket spiller en viktig rolle for å ta vare på det biologiske mangfoldet vårt. 25 prosent av de rødlista artene i Norge er avhengig av et levende kulturlandskap. Her må vi ha en landbrukspolitikk som legger til rette for bruk av matjorda og utmarka, også i marginale områder. I tillegg må vi fortsatt ha et bevisst forhold til bruk av plantevernmidler og gjødsling. Her spiller landbrukets egen revisjonsordning KSL en viktig rolle for å sikre at alle bønder kan dokumentere sin drift gjennom bruk av gjødselplaner og plantevernjournal.

Handlingsplanen bør rettes inn på hvordan hele det norske samfunn kan omsette de globale bærekraftsmålene til en norsk virkelighet for å nå målene. For å være et nyttige verktøy, må aktørene selv være med på utformingen av verktøyene, målingene og rapporteringene på sine sektorer. En manglende involvering kan stå i veien for å nå bærekraftsmålene. Tiltakene må være tilpasset norske forhold og hva som er mulig for samlet sett å oppnå bærekraftsmålene, uten å svekke andre viktige verdier som matproduksjon, sysselsetting og distriktsbosetting.

Det er særlig viktig når vi skal gjenbygge norsk økonomi etter koronakrisen. Norges Bondelag har vist med sin klimaplan at det er mulig å redusere klimautslippene samtidig som produksjonen av mat opprettholdes. På den måten kan man kombinere viktige bærekraftsmål som matsikkerhet og klima.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrid Hjørnegård

Kari Marte Sjøvik